
SERİ

B

CİLT

58

SAYI

1

2008

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

Ormancılık Bilimleri'nde Terim Çalışmaları

Orhan Sevgi^{1*} H. Barış Tecimen¹

¹İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Toprak İlimi ve Ekoloji Anabilim Dalı 34473,
Bahçeköy, İstanbul
Tel: 0 212 226 11 00-12 (25299), E-posta: osevgi@istanbul.edu.tr

Kısa Özet

Sözlük çalışmalarında terimleme yaklaşımları; a) Terimin terimle karşılıp tanımlama yapılmaması, b) Hem terimin karşılığının verilip, hem de tanımlama yapılması, c) Bazen sözcükle bazen de tanımlamayla karşılanması şeklindedir. Kitap ve makalelerdeki terimleme yaklaşımları; a) Terimin tanımlanmadan kullanılması, b) Terimlerin yalnızca konunun girişinde tanımlanması, c) Terimle konunun aynı olması hâlinde terimin açıklanıp daha sonra da bir konu olarak işlenmesi, d) Ana konunun dışında kalan yan konularda geçen terimlerin dipnot olarak verilmesi ve tanımlanması, e) Yabancı terime karşılık Türkçe terim önerilmesi olarak tespit edilmiştir. Gerek sözlüklerde gerekse kitaplarda belirtilen olumsuzlukların bertaraf edilmesi için terim çalışmaları daha ciddi, verimli ve kaynaklar verilerek yapılmalı, çalışmalar yaygınlaştırılmalıdır. Ormancılık Derleme Sözlüğü, zaman kaybedilmeden hazırlanmaya başlanmalıdır. Ormancılık Bilimleri'nin yazılı kaynaklarını anlamaya yönelik olarak Türkçe Terim Sözlüğü hazırlama yöntemi de belirlenerek zaman kaybedilmeden yazılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ormancılık Bilimleri, terim, sözlük

Termining Studies on Forestry Sciences

Abstract

Termining approaches in glossary studies are as; a) Term to term naming without giving any explanation, b) Both naming a term in Turkish and making a definition, c) Either responding with a word and sometimes making only definition. Termining attitudes in books and articles are as; a) Using a term without a definition b) Terms are defined only in the information of the text, c) Giving an explanation of the term at the beginning of the text and driving the text with the term when the term and the subject of the text are the same, d) Giving the

Yayın Komisyonuna Sunulduğu Tarih: 11.04.2006

Yayına Kabul Edildiği Tarih: 12.10.2007

explanations of the external terms used in the books as a footnote, e) Proposing a Turkish term responding to a foreign term. Term studies should be intensified and be expanded. Ormançılık Derleme Sözlüğü (Forestry Collection Dictionary) has to be started to be prepared. Also the Türkçe Sözlük (Turkish Dictionary) to understand the written Forestry Science literature must be prepared by determining its methods.

Keywords: Forestry sciences, term, dictionary

1. Giriş

Ormançılıkta terimleme konusu ormançılık tarihiyle yakından ilgili olmakla birlikte, Ormançılık Bilimleri veya daha genel ifade ile ormançılık çalışmalarının başlangıcıyla ilgili tarih vermek zordur. Çünkü bu konularda değerlendirme yapmayı kolaylaştıracak çalışmalar sınırlıdır. Bununla birlikte farklı alanlarda yapılmış çalışmalardan yararlanarak bir şeyler söylemek tabii ki mümkündür. Ögel 1998'de Yaşamını ormana bağlı olarak sürdüren ve ormanda yaşayan Türkler için "Ağaç-eri" ifadesinin kullanıldığı belirtilmektedir. 732 senesinde Kül Tegin namına yazılmış kitâbede "bükli" kelimesinin ormanı belirttiği ifade edilmiştir (Orkun 1987). "Bük" kelimesi de "orman" anlamında Kaşgarlı Mahmut (1072)'de kullanılmıştır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Türkler çok geniş coğrafyalarda yaşamış olup (Togan 1981; Ögel, 1988a, 1988b, Merçil, 1985; Caferoğlu 1984) bu coğrafyaların bir kısmında da ormanlık sahaların bulunuşu bu alanların adlandırılması ve tanımlanmasını zorunlu kılmıştır. Dolayısıyla ormançılıkla ilgili olaylar, süreçler ve nesnelere tanımlanmıştır. Fakat bu konuda tanımlamaların derlenmesi ve bir araya getirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılmamıştır. Dolayısıyla geçmiş dönem Ormançılık Terimleri konusu, çalışılmayı bekleyen bâkir bir alan olarak durmakta ve konu; farklı bilim dallarındaki araştırmacılarla ortaklaşa çalışmayı gerektirmektedir.

Terim kelimesi çeşitli uzmanlarca farklı şekillerde tanımlanmıştır. "Terim, genel olarak özel alanların kavramlarına verilen addır" (Aksan 1998). "Terim: Özel bir bilgi ya da etkinlik alanına, bir bilim, uygulamaya ya da uzmanlık dalına özgü sözcüktür. Terimler uzmanlar arasında etkin bir bildirişim sağlanması için gerekli, temel nitelikli öğelerdir. Genel dilde geçerli olan çokanlamlılığa karşın, terim alanında tekanlamlılığa yönelik görülür. Bu olguya bağlı olarak daha hızlı bir yenileniş süreci ve yaratım etkinliği gözlemlenir" (Vardar ve ark., 1988). Başka bir tanıma göre; "Terim: Bilim ve sanat kavramlarından birini anlatan sözcüktür" (Öncül, 2000). Bir diğer tanımda ise terim sözcüğü daha da açılarak ve konuşma dilinde bulunan sözcüklerle karşılaştırılarak şöyle ifade edilmiştir: "Terim: Bilimsel ve sanatsal kavramları dile getiren sözcük... Terim'in önemi, konuşma dilindeki sözcük'lerden farklı olarak, herhangi bir bilim ve sanata özgü tek anlamı' dile getirmesidir. Konuşma dilinde de kullanılan kimi sözcükler herhangi bir bilimde terimleşirse o bilime özgü tek anlam kazanırlar. Aynı sözcük başka bir bilimde başka bir tek anlam kazanabilir. Duyusal bütün anlamlarından temizlenmiş olan bilim terimleri hangi bilime özgüyseler o bilimin sınırları içinde anlam taşırlar. Bu

bakımdan terimi sözcükten dikkatle ayırmak ve aynı sözcükle dile gelen terimleri konuşma diliyle ve öteki bilimlerin verdikleri anlamlarla karıştırmamak gerekir." (Haçerlioğlu 1996).

Terim çalışmalarının yetersizliği; iletişim bozukluğundan kaynaklanan yanlış bilgi aktarımı ile çeşitli sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Buna örnek olarak Yargıtay'ın Orman Genel Müdürlüğü'ne gönderdiği yazıyı göstermek mümkündür. Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesi Başkanlığı'nın 9/4/1963 gün ve 147 sayılı yazısıyla: "Orman Kanununda bahsi geçen tabirler hakkında bir açıklama ve tarif bulunmadığından veyahut suç tutanaklarında kullanılan tabirlerin nelere taallük ettiği belirtilmediğinden, temyiz edilen kararların tetkiki sırasında, geniş ölçüde tereddüde düşüldüğü ifade olunarak..." şeklinde terimlerin tanımlanması istenmiştir. Günümüz Türkçe'sinde orman için; 1) Bürük, Çeğet, Dağ (Dağşal), Hoşur, Kab, Kılcan, Koruk, Leçe, Meşelik, Odunkoru, Ören, Sökü, Tav, 2) Ormanın sıklık durumu için; Balkan, Balgamlık, Bük, Çırnık, Dav, Kapuz, Kür, Pelesentirik, Selderelik, Tırım, Ürün, Zımak, 3) Konumuna göre orman için; Bölük, Kaban, Karayer, Sandal, Yalı, 4) Bir özelliğine göre orman için; Baltalık, Coblan, Cöhrek, Çalma, Dorukluk, Eğmelik, Kıрма, Kırtık, Korma, Kürüzlük, Orbuk, Öz, Töm, Yalç, Yatır, 5) Ormansız alan için; Açık, Alacık, Alan, Alarga, Çiyle, Toytan kelimeleri kullanılarak işlenmiştir (TDK, 1963-93). Fakat benzer durum Ormanlık Bilimleri yazılı kaynaklarına yansıtılmamıştır. Böylece orman alanlarıyla ilgili bilgiler uzun açıklamalar şeklinde veya birkaç terime sıkıştırılarak aktarılmaya çalışılmıştır. Örneğin tarla içinde kalmış ormana Bölük, ova ortasında ada biçiminde bulunan ormana Karayer, derenin iki tarafında buluna ormana Kaban, kutsal sayılıp kesilmeyen küçük ormana Yatır vb. olarak isim verilmiş, ancak bunların hepsi genel anlamda orman kabul edilerek bu özellikleri terimleştirilmemiştir.

2. Çalışmanın Kapsamı

Ormanlık Bilimleri ile ilgili terimleme yaklaşımları bu çalışmanın özünü oluşturmaktadır. Terimleme çalışmalarının topluca bulunduğu en önemli kaynak terim sözlükleridir. Diğer önemli kaynak ise çeşitli bilim alanlarında karşılaşılan yeni terimlerin ilk defa açıklanarak ele alındığı kitap ve makalelerdir. Terimleme yaklaşımları sözlükler ve diğer yayınlarından oluşan kaynaklar ana birimleri altında incelenmiştir. Bu maksatla taranacak kaynaklar muhtelif sebeplerden ötürü sınırlandırılmıştır. Yaşamakta olduğumuz 20-21. yüzyıllarda Türkler tarafından üç alfabe kullanılmaktadır. Bunlar Latin, Arap ve Kiril alfabeleridir (Ercilasun, 1990). Çalışmanın kapsamı Türkiye'de Latin alfabesiyle yapılmış çalışmalardır. Zira yazarların bilgisi sadece Latin alfabesi ile yazılan metinleri anlamaya yetmektedir. Bu nedenle çalışma daraltılmak zorunda kalmıştır. Kullanılan kaynaklar bakımından çalışmanın kapsamı Çepel 1988 ile Çepel ve Karaöz 1998'den oluşturulmuştur. Değerlendirmeler ormanlık tarafından yazılan 15 sözlüğe bağlı kalmıştır. Bunların dışında Özkan 1976'ya ulaşamamıştır. Bazı sözlükler ise birkaç baskı yapmış olsa da bunlar tek sayılmıştır.

3. Bulgular ve Değerlendirme

Terimleme çalışmaları; A) Sözlükler, B) Kitap ve makalelerdeki terimleme yaklaşımları olmak üzere başlıca iki ayrı şekilde yapılmıştır. Bunlara ek olarak bazı terimlerin bir arada değerlendirildiği çalışmalar da yapılmıştır.

A) Sözlük çalışmalarında terimleme yaklaşımları; a) Terimin terimle karşılanıp tanımlama yapılmaması; Sakman 1964; Bozkurt 1990; Gezer 1990; Şimşek ve Coşkun 1994'tür. b) Hem terim karşılığının verilip, hem de tanımlama yapılması; Aksoy 1980; Çepel 1990 1995'tir. c) Bazen sözcükle bazen de tanımlamayla karşılanması; Eler 1991a; Eler 1991b; Acar, 2001; Hasdemir ve Demir 2001'dir.

Fen Bilimleri kapsamında; Aksoy 1980; Çepel 1990, 1995; Gezer 1990 ile Hasdemir ve Demir 2001'in terim kullanımı açısından yapılan değerlendirmeye göre (Sevgi 2004); sözlük sırasına göre kelime düzeyinde sırasıyla %5,7, %34,0, %39,1, %9,5 ve %17,4 yabancı sözcüğün okunuşu kullanılmış, bunların ortalama %76,7 (\approx %80)'sinin Türkçe ses uyumuna uymadığı belirlenmiştir. Ayrıca sırasıyla terimlerin %1,5, %2,4, %0,6, %0,3 ve %27,6'sının ise Türkçe karşılığı verilmeden açıklamasının yazıldığı tespit edilmiştir (Sevgi, 2004). Bu sonuçlar terimlerin temel kaynağı olarak görülen sözlüklerdeki durumun vahametini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Sözlükler kullanım amaçlarına göre: a) Yabancı bir yayını okumaya yardımcı olanlar; Acar 2001; Aksoy 1980; Hasdemir ve Demir 2001; Eler 1991b; Sakman 1964, b) Yabancı dilde yayın yazmaya yardımcı olan sözlükler; Eler 1991a, c) Hem yabancı dilde okumayı hem de yazmaya yardımcı olan sözlükler; Bozkurt 1990; Çepel 1990, 1995; Gezer 1991; Şimşek ve Coşkun 1994, d) Bitki isimleri sözlükleri; Eliçin 1971, 1980, e) Derleme sözlükleri; Yerli Ormancılık Terimleri 1964, f) Açıklayıcı sözlükler; Anonim 1964 şeklinde sınıflandırılabilir.

Sözlük hazırlamada yabancı dilde eser okuma ve yazma düşüncesi esas alınmıştır. Buna ilâve olarak Türkçe yazılmış Ormancılık Bilimleri yayınlarını anlamaya yönelik "Terimler Sözlüğü" ise yazılmamıştır. Terimleme konusu sadece yabancı dildeki eserlerin okunabilmesi için yapılan çalışmalardan ibaret değildir. Terim Sözlükleri aslında bilim dallarında Türkçe yazılan eserlerde bahsedilen terimlerin tanımlarının yapılması olarak algılanmalıdır. Yani; "Terim Sözlüklerinde Terimler Türkçe dizine göre yapılmalı, terimlerin karşısında ise terimin tanımı bulunmalıdır". Bunun yanısıra yabancı dil ve/veya dillerde karşılıklarının verilmesi de tercih edilebilir.

Latin alfabesiyle hazırlanmış Fen Bilimleri sözlüklerinin tamamının sayısı 243'tür (Sevgi 2004). Sözlük yazımında bu kaynaklar maalesef oldukça sınırlı düzeyde kullanılmıştır. Ormancılıkla ilgili birçok terim çoğu Fen Bilimi ve Toplum Bilimi dallarında da aynı anlamda kullanılmakta olmasına rağmen bu çalışmalardan çok az yararlanılmıştır.

B) Kitap ve makalelerdeki terimleme yaklaşımları; a) Terimin tanımlanmadan kullanılması, b) Terimlerin yalnızca konunun girişinde tanımlanması, c) Terimle konunun aynı olması hâlinde terimin açıklanıp daha sonra da bir konu olarak işlenmesi, d) Ana konunun dışında kalan yan konularda geçen terimlerin dipnot olarak verilmesi ve tanımlanması, e) Yabancı terime karşılık Türkçe terim önerilmesidir.

Yabancı bir terime Türkçe karşılık olarak genelde o yabancı terimin okunuşu kullanılmıştır. Yabancı dildeki terimlerin Türkçe'ye aktarımları sırasında terimin Türkçe karşılıklarının üretilmesi yerine olduğu gibi Türkçe'ye alınması hatta Türkçe ses uyumuna uygunluğunun bile denetlenmemesi söz konusudur. Türkçe karşılık önerilerinin gösterimi ise; "Türkçe terim (yabancı terim) veya yabancı terim (Türkçe Terim)" şeklindedir. Yabancı bir terime veya kullanılan yabancı kelime okunuşuna karşılık önerilen kelimelerin ise yeterince değerlendirilmediği, ilgili kelimedeki kök ve eklerin neden seçildiği veya seçilmeyenlerin neden seçilmediği, başka öneriler varsa bunlara atıf yapılmadığı görülmüştür. Bu tarz önerilerde ilgi çekici olan daha sonraki cümlelerde Türkçe terimin yerine yabancı terimin kullanılmış olmasıdır.

Bazı terimlerde ise yabancı kelime kökü olduğu gibi alınıp Türkçe kelimelerin başına veya sonuna getirilerek çarpık bir dil yapısı oluşturulmakla birlikte sözkonusu konuların anlaşılmasına sebep olurlar. Örneğin bioçeşitlilik, mikroçevre v.b. Bu durumu üzerinde önemle durulması gereken ve eskiden beri süregelen "kötü bir alışkanlık" olarak nitelemek gerekmektedir. Yazılı Ormancılık Bilimleri kaynaklarında yabancı kelimelerin yaygın kullanıldığı görülmüştür. Hatta bazı Anabilim Dalı ve ders isimlerinde dahi bunları görmek mümkündür.

Geçmişte uluslar arası ilişkilerin sınırlı olması sebebiyle dilimize yabancı terim girişi az olmuştur. Dolayısıyla eski yayınlarda terimler üzerine çok sayıda yayın yapılmamıştır. 1980'li yıllardan sonra Fen Bilimleri'nde kullanılan yabancı terim sayısı artmıştır (Sevgi, 2004). Bu durum Ormancılık Bilimleri için de geçerlidir. Özellikle son zamanlarda bilgisayar ağı üzerinden birçok yabancı terimle karşı karşıya kalınmaktadır. Bir de buna Avrupa Birliği'ne giriş süreci boyunca karşılaşılabilecek yönetim ve kamu alanlarında getirilecek düzenlemeler de eklenince önümüzdeki yıllarda terim konusunda yaşanacak sorunların daha da artacağı düşünülmektedir. Bu hususta geç kalındığı düşünülmeden terimleme çalışmaları artırılmalıdır. Bu aynı zamanda kelime hazinemizin arttırılması için de bir fırsat olabilir. "Ayrıca başka dillerden yapılacak çeviriler de önemli bir katkıda bulunabilir" (Küyel, 1994). Çeviri sırasında yapılacak terimleme çalışmalarıyla Bilim Dili daha da zenginleştirilebilir.

4. Öneriler

Terim üzerinde çalışma yapmanın yalnızca dilbilimcilerin işi olmadığı kanısı yaygınlaştırılmalıdır. Terim sorunlarıyla ilgili çalıştaylar düzenlenerek, konuyla ilgili kişi, kurum ve kuruluşların geniş katılımı sağlanmalıdır. Böylece terimle ilgili çalışmaların etkinliği ve devamlılığı sağlanmış olacaktır.

Türkçe'de yer alacak yabancı dilde terimlerin sayısını azaltabilmek için, Türkçe terim üretmek konusunda bilim adamlarının daha fazla çalışmaları gerekmektedir. Ayrıca Türkçe terim üretiminde daha cesur davranılmalıdır. Terim üretmeye yardımcı olacak birçok temel eser Türk Dil Kurumu ve üniversitelerin ilgili bölümlerince yayınlanmıştır. Örneğin Terim Üretme Kılavuzları, Derleme Sözlükleri, Tarama Sözlükleri ve çevirisi yapılmış Türkçe Fen Bilimleri yayınları bunlar arasında

sayılabilir. Terim üretme çalışmaları sırasında bu kaynaklardan yararlanmak bilim adamlarına fikir verme ve örnek görme bakımından yardımcı olacaktır.

Yeni kullanılan herhangi bir terim mutlaka tanımlanmalı ve ondan sonra kullanılmalıdır. Türkçe karşılığı parantez içinde verilenlerin hiç olmazsa bu karşılıklarının kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Terim türeten kişinin kendi alanında bilgisinin olması gerektiği gibi “Türkçe’yi kökenbilgisi, biçimbilgisi, anlambilgisi ve sesbilgisi düzeyinde derinlemesine incelemiş, öğrenmiş olması” (Köksal, 2001) da gerekir. Bu nedenle terimleme çalışmaları yapacak kişilerin bu özelliklerin hepsine sahip olması gerekmektedir.

Yabancı bir terimin Türkçe karşılığını üretmeyen ilgili kişiler yabancı terimin okunuşunu kullanacaklardır. Bu okunuşun kullanımında da hiç olmazsa Türkçe’nin ses düzenine dikkat etmeleri sağlanmalıdır.

Kitapların arkasına bir sözlükçe eklenmelidir. Ormancılıkla ilgili dergilerin son kısımlarında “yeni üretilen terimler” başlıklı bir bölüm açılmalı ve terim tartışmaları bu bölümlerde sürdürülmelidir. Terimle ilgili yapılacak her türlü çalışmada (örneğin makale, kitap veya terim üretme vb.) kaynak kullanımı arttırılmalıdır.

Baytop’un 1997’de yazdığı “Bitki Adları Sözlüğü” ve “Yerli Ormancılık Terimleri” çalışmaları daha da genişletilerek Ormancılık Derleme Sözlüğü zaman kaybedilmeden hazırlanmaya başlanmalıdır.

Ormancılık Bilimleri yazılı kaynaklarını anlamaya yönelik Türkçe Terim Sözlüğü, hazırlanma yöntemi de belirlenerek zaman kaybedilmeden yazılmalıdır.

Kaynaklar

- Acar, H. H., 2001.** Orman İnsaatı ve Transportu Terimleri Sözlüğü. Karadeniz Teknik Üniversitesi Yardımcı Ders Teksirleri Yayın No: 64.
- Aksan, D., 1998.** Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, Atatürk Dil, Kültür ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları No: 439, Cilt 3, ISBN: 975-16-0975-5.
- Aksoy, H., 1980.** Silvikültür Terimleri. İstanbul Üni. Yayın No: 2707, Orman Fak. Yay. No: 286.
- Anonim, 1964.** Ormancılık Terimleri. Orman Genel Müd. Şubesi:1, Ankara, No: 1950-138.
- Baytop, T., 1997.** Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayını 578, 2. Baskı, ISBN: 975-16-0542 -3.
- Bozkurt, Y., 1990.** Ormancılık Terimleri Sözlüğü. Sayfa:535, İ. Ü. Yayın No: 3618, Orman Fak. Yayın. No: 414, ISBN: 975-404-221-7.
- Caferoğlu, A., 1984.** Türk Dili Tarihi I-II, 3. Baskı, Enderun Yayınları. İstanbul.
- Çepel, N., 1988.** İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları Bibliyografyası Kitaplar, Makaleler ve Bilimsel Toplantı Bildirileri (1892-1987). İstanbul Üni. Yayın No: 3515, Orman Fak. Yayın No: 396.
- Çepel, N., 1990.** Ekoloji Terimleri Sözlüğü. İstanbul Üni. Yayın No: 3618, İstanbul, Orman Fak. Yayın. No: 414, ISBN: 975-404-195-4.

- Çepel, N., 1995.** Çevre Koruma ve Ekoloji Terimleri Sözlüğü. Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı Yayınları 6, İstanbul.
- Çepel, N. ve M. Ö. Karaöz, 1998.** İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları Bibliyografyası II Kitaplar, Makaleler ve Bilimsel Toplantı Bildirileri (1988-1995). İstanbul Üni. Yayın No: 3996, Or. Fak. Yay. No: 443, ISBN:975-404-444-9.
- Eler, Ü., 1991a.** Türkçe-İngilizce Ormancılık Sözcük ve Deyimleri. Orman Bak. Or. Gen. Müd., Ankara.
- Eler, Ü., 1991b.** İngilizce-Türkçe Ormancılık Sözcük ve Deyimleri. Orman Bak. Or. Gen. Müd., Ankara.
- Eliçin, G., 1971.** Sözlük I Gymnospermae (Latince, Türkçe, Fransızca, İngilizce, Almanca). Küçük Boy Baskı.
- Eliçin, G., 1980.** Sözlük (Bitki Adları). İstanbul Ün. Orman Fak.
- Ercilasun, A. B., 1990.** Örneklerle Bugünkü Türk Alfabeleri. Kültür Bakanlığı Yayınları:281, Kültür Eserleri Dizisi:15, III. Baskı, 283 sayfa, Birinci Baskı 1977, K.B.
- Eren, H., 1965.** Türk Yer Adları. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 155-165, 2. Baskı 1989, Türk Tarih Kurumu Basım Evi Ankara.
- Gezer, A., 1991.** Açıklamalı Ormancılık Terimleri Sözlüğü (Türkçe-İngilizce, İngilizce-Türkçe). Ankara.
- Hançerlioğlu, O., 1996.** Felsefe Sözlüğü 10. basım, Remzi Kitabevi, 516 sayfa, ISBN; 975-14-0089-9.
- Hasdemir, M., M. Demir, 2001.** Orman İnşaat ve Transportu Terimleri Sözlüğü (İngilizce-Türkçe). İ.Ü. Yayın No: 4275, Orman Fak. Yayın No: 467, ISBN: 975-404-603-4.
- Köksal, A., 2001.** Türkçe Bilim Sözleri: Bir Deneyim. Bilim ve Ütopya, Şubat, Sayı:80, sf:14-21.
- Küyel, M. T., 1994.** İleri Dil ve Dil Transferi Üzerine Ön Düşünceler. Bilim Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe, Sayfa:97-180, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları XXIII. Dizi-Sa.1, 2. Baskı, ISBN:975-16-0605-5.
- Mahmut, K., 1072.** Divânü Lûgât-it-Türk, Çeviren: Besim Atalay, 1998, 4. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları: 521, 4 Cilt.
- Merçil, E., 1985.** Müslüman-Türk Devletleri Tarihi, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3316, Edebiyat Fakültesi Yayın No: 3211, Güray Matbaacılık, İstanbul.
- Orkun, H. N., 1987.** Eski Türk Yazıtları. Türk Dil Kurumu Yayınları:529.
- Ögel, B., 1988a.** İslâmiyetten Önce Türk Kültür Tarihi. 3. Baskı, Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları VII Dizi-S.42.
- Ögel, B., 1988b.** Dünden Bugüne Türk Kültürünün Gelişme Çağları. Genişletilmiş 3. Baskı, Türk Dünyası Araştırmaları Yayınları Vakfı Yayın No: 46, ISBN: 975-498-006-3, İstanbul.

- Ögel, B., 1998.** Türk Mitolojisi. I. Cilt, Sf:644, Üçüncü baskı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek K., Türk Tarihi K., Yayınları VII. Dizi-Sa.102. ISBN: 975-16-0114-2 Tk.
- Öncül, R., 2000.** Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü. Milli Eğitim Bakanlığı Yay: 3410, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi:1220, Sözlük Dizisi:4, 1221 sayfa, ISBN:975.11.1940.5.
- Sakman, E., 1964.** İngilizce – Türkçe Ormancılık Lügatçesi. Güven Basımevi, İstanbul.
- Sarıtosun, N., 1995.** Türkiye Türkçesinde Bilim Dili ve Terim Sorunu. Bilim ve Öğretim Dili Olarak Türkçe. Nadiye Sarıtosun ve ark. İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü Sayı: 1568, sayfa:12-29, ISBN:975-651-040-5.
- Sevgi, O., 2004.** Fen Bilimleri Sözlüklerinde Türkçe Kelime Kullanımı. V. Türk Dil Kurultayı Bildiri Kitabı Cilt II, sayfa: 2667 – 2686.
- Şimşek, Y., H. Coşkun, 1994.** Ormancılık Terimleri Sözlüğü (Almanca-Türkçe, Türkçe-Almanca). O.G.M. Yay. No:679, Sıra No:74, ISBN:975-7829-16-1, 431 sayfa.
- Uluocak, N., 1988.** Türk Dili ve Dilin Özleşmesi. İ.Ü. Orman Fak. Dergisi Seri:B, Cilt:38, Sayı:3, Sayfa:44-55.
- TDK, 1963-1993.** Derleme Sözlüğü. 12 Cilt, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Togan, A. Z. V., 1981.** Umumi Türk Tarihi'ne Giriş. Cilt I, 3. baskı, Enderun Kitabevi.
- Vardar, B., ve ark., 1988.** Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. ABC Kitabevi, 295 sayfa, ISBN: 975-09-0081-2.
- Yerli Ormancılık Terimleri. 1966.** Türkiye Ormancılık Terimleri Komitesi, İstanbul.